

POLYFONs faglige plattform

Begrepsavklaringer, verdigrunnlag, målsettinger og virkemidler

Dette dokumentet inngår som grunnlag (vedlegg 1) for klyngeavtalen for *POLYFON kunnskapsklynge for musikkterapi*. Dokumentet gjelder fra 01.01.2021 og erstatter prosjektbeskrivelsen per 07.02.2014, som var faglig grunnlagsdokument for klyngeavtalen i prosjektperioden 01.01.2015-31.12.2020.

Begrepsavklaringer

De definisjonene som følger, beskriver hvordan noen sentrale termer blir brukt i klyngesamarbeidet.

Musikkterapi	<p>Ordet <i>musikkterapi</i> viser her både til et forskingsfelt og en profesjonell praksis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forskingsfeltet musikkterapi omfatter studiet av sammenhenger mellom musikk og helse, inkludert helseskadelig musikkbruk. Feltet er med andre ord <i>ikke</i> avgrensa til studiet av profesjonell praksis, men er et tverrfaglig møtested mellom kunst, humaniora, samfunnsvitenskap, pedagogikk, psykologi og medisin. Studier av musikk som folkehelseiltak og hverdagsressurs på den ene sida og grunnforskning om musikk og hjernen på den andre, eksemplifiserer bredden i temaområder som inngår. - Musikkterapi som profesjonell praksis utføres av fagpersoner med godkjent musikkterapiutdanning og omfatter personorientert og systemorientert arbeid, f.eks. arbeid med lavterskeltilbud eller indikerte terapitilbud på den sida og arbeid i og med organisasjon og lokalsamfunn på den andre. Det systemorienterte arbeidet inkluderer rådgiving av og samarbeid med andre profesjonsutøvere, frivillige, pårørende, osv.
Kunnskap	<p><i>Kunnskap</i> utvikles i ulike former, som f.eks. påstandskunnskap, ferdighetskunnskap, fortrolighetskunnskap og handlingskunnskap. Klyngesamarbeidet er basert på en pluralistisk kunnskapsforståelse, der en både vektlegger ulike former for vitenskapelig kunnskap og de ferdigheter, den innsikt og den fortrolighet med fenomener som utvikles i praksisfeltet.</p>
Klynge	<p><i>Klyngeforståelsen</i> som ligger til grunn, er at POLYFON skal være en samling av ulike men likeverdige deltakere som utfyller og støtter hverandre i arbeidet med å realisere et sett verdier og målsettinger. Klynge er altså ikke basert på samlokalisering som forutsetning for deltaking. Deltakere fra hele landet ønskes velkomne i samarbeidet. Samtidig vil klynge legge til rette for styrking av lokale samarbeidsrelasjoner, gjennom arbeidsgrupper, regionale nettverk, osv. Arenaer for uformell utveksling av ideer og erfaringer etableres gjennom konferanser, seminar og ulike digitale kommunikasjonsløsninger.</p>
POLYFON	<p>Klyngeas egnavn er <i>POLYFON</i>, og dette fungerer også som en metafor og et akronym som kommuniserer noen sentrale verdier og faglige premisser i klynge-samarbeidet (se nedfor).</p>

Kommentar: Disse begrepsavklaringene tydeliggjør at musikkterapi som fagområde er tverrfaglig og forutsetter samarbeid med en rekke ulike disipliner og fagfelt, og at også praksis forutsetter samarbeid med ulike aktører, i ulike situasjoner. Dette indikerer at klynge vil være kjennetegnet av en bredde i perspektiv og praksiser, samtidig som det vil være en naturlig del av et klynge-samarbeid som dette å sette både prioriteringer og aktuelle begrepsforståelser under debatt.

Verdigrunnlag

Samarbeidet i POLYFON knyttes til en norsk samfunnskontekst, der lik og rettferdig tilgang til tilbud innen utdanning, kultur og helse er sentrale verdier. Disse tradisjonene i den norske velferdsstaten er styrka og bekrefta av Norges oppslutning om FNs bærekraftsmål, men også satt under press av endringer i demografi, økonomi, teknologi og klima. POLYFONs arbeid må derfor sees i lys av antatt behov for omstilling i offentlig sektor, der *samskaping* og deltaking i tjenesteutvikling trolig vil være sentralt.

Metaforen POLYFON og de verdier som preger kunnskapsklyngas arbeid: Klyngas navn spiller på det musikalske uttrykket *polyfoni*, som viser til flerstemmig musikk hvor de ulike stemmene inngår i en helhet, men likevel er selvstendige (i kontrast til homofoni, hvor en hovedstemme dominerer).

Navnet POLYFON skal formidle at kunnskapsklyngas samarbeid om å styrke musikk som helse-ressurs skal være kjennetegna av likeverdighet og gjensidig respekt, der academia og praksisfelt utfyller hverandre, og der praktikere, forskere, ledere og brukere av musikkterapitilbud alle skal ha mulighet til å bli hørt og delta i samarbeidet.

Akronymet POLYFON og de faglige premiss som informerer kunnskapsklyngas arbeid: POLYFON – brukt som et todelt *akronym* – formidler sentrale faglige premiss som informerer samarbeidet. Det er flere nivå som spiller sammen i utvikling av praksis, og i klyngas arbeid vil et samspill mellom sivilsamfunn, stat og marked – et kjennetegn ved den nordiske samfunnsmodellen – være ønskelig.

- POLY (Person – Organisasjon – Lokalsamfunn – Yrkesutøvelse): Kunnskapsklynga arbeider for kunnskapsinformerte musikkterapitilbud med relevans både på person- og systemnivå.
- FON (Frivillige aktører – Offentlige aktører – Næringslivsaktører): Kunnskapsklynga arbeider med å mobilisere ressurser for innovasjon og omstilling i offentlig sektor gjennom et samspill mellom sivilsamfunn, stat og marked.

Kommentar: De verdier som framheves av POLYFON som metafor finner gjenklang i nasjonale føringer, f.eks. når det gjelder behovet for å styrke medvirkning i tjenestene (jf. ulike tradisjoner for recoveryorientert og personsentrert praksis). De faglige premiss som framheves av POLYFON som akronym finner bl.a. gjenklang i nasjonale strategiprosesser som HelseOmsorg21 og BarnUnge21.

Målsettinger

Kontekstbeskrivelse: Musikk er ikke godt utnytta som helseressurs i det norske samfunnet per i dag, og tilgangen til musikkterapi er tilfeldig og urettferdig fordelt.

POLYFONs hovedmålsetting: Musikkterapi til alle som ønsker og trenger det.

POLYFONs delmålsettinger:

1. Musikkterapi er integrert i tjenestene på en systematisk, kunnskapsbasert og brukerorientert måte.
2. Forskinga er praksisnær og behovsidentifisert og holder internasjonal standard.
- 3a. Utdanning i musikkterapi er relevant, av høg kvalitet og av tilstrekkelig omfang.
- 3b. Emner og/eller kurs om musikkterapi er integrert i andre aktuelle profesjonsutdanninger, som for eksempel sjukepleie-, psykolog-, lege- og lærerutdanningene.
4. Tjenester og samfunn har kunnskap om og god kjennskap til musikkterapi som helseressurs.

Kommentar: POLYFONs hovedmålsetting er altså at det norske samfunnet skal gjøre musikkterapi tilgjengelig, *over hele landet*, i den grad som retningslinjer, forskning og en persons preferanser tilsier. Den skisserte vektlegging av arbeid på både person- og systemnivå, er sentralt her. Musikkterapeutiske tilbud på individ- og gruppenivå er *en* dimensjon. Like viktig blir musikkterapiens evne og mulighet til å bidra til at musikk styrkes som folkehelseressurs i skole, kulturliv og lokalsamfunn.

Virkemidler

Samarbeidet omfatter bl.a. kommuner, helseforetak, universitet, høyskoler og forskningsinstitutt. Til sammen disponerer aktørene betydelige ressurser og solide kompetansemiljø. Kunnskapsklyngas virkemidler kan derfor i stor grad sees som redskaper for å få disse ressursene og kompetansene til å virke sammen, på måter som både tjener den enkelte klyngedeltaker og fremmer realisering av de målsettinger som er definert for klyngesamarbeidet. Noen hovedprinsipp kan skisseres:

Virkemidler for likeverdig samarbeid: Klyngeavtalen beskriver klyngas styringsgruppe som ett viktig redskap for samarbeid, og åpner videre opp for at styringsgruppa etablerer arbeidsgrupper og arbeidsutvalg ved behov. Aktuelle redskaper kan her bl.a. være arbeidsgrupper og faglige nettverk for ulike praksisområder, strategiske partnerskap, erfaringspanel, samt referansegruppe og/eller fagråd (scientific advisory committee). Klynga tar her i bruk de redskapene som til enhver tid best kan sikre et godt og likeverdig samarbeid. Gitt de geografiske avstandene i klynga, vil det være en forutsetning at digitale kommunikasjons- og samarbeidsformer inngår.

Virkemidler for utvikling av fag og praksis: For å sikre gode vilkår for tjenesteutvikling, forskning, utdanning og formidling, vil klynga legge til rette for bl.a.:

- Erfaringsutveksling, diskusjon og rådgiving
- Konferanser, seminarer og webinarer, inkludert kurs og andre tiltak for kompetanseheving
- Utlysning av prosjektmidler, som såkornmidler for utvikling av små og store forskingsprosjekt
- Støtte til relevante arrangement og formidlingstiltak
- Kunnskapsformidling gjennom nettsider, publikasjoner, bulleteng og sosiale medium.

Virkemidler for å forankre aktiviteten i POLYFONs verdigrunnlag: Å bygge kunnskap og ny praksis er en kreativ aktivitet. Det er neppe tjenlig å legge for mange restriksjoner på hva som skal utvikles, hvordan. Samtidig vil klyngas verdigrunnlag virke inn på de prioriteringer som gjøres.

Utlysning av klyngas prosjektmidler vil være ett eksempel: I tillegg til vitenskapelig kvalitet som et grunnleggende vurderingskriterium, vil det i lista over vurderingskriterier presiseres at det er ønskelig at søknader a) er grunnlagt i behov i et praksisfelt (enten det er snakk om å fylle kunnskapshull eller å bidra med nye kritiske perspektiv), b) bidrar til å sikre medvirkning, c) bygger samarbeid (mellom deltakerne, mellom profesjoner, mellom praksisfelt og academia, osv.), og d) har en såkornfunksjon (peker fram mot videre utvikling og ekstern finansiering). Der det er relevant, vil kunnskapsklynga stimulere til nye ph.d.-prosjekt, for å bygge forskingskapasitet på klyngas virkeområde.

Klyngas prioriteringer når det gjelder samspillet mellom sivilsamfunn, offentlige tjenester og marked vil være et annet eksempel: POLYFONs vektlegging av innovasjon og omstilling i offentlig sektor forutsetter en bevissthet om at erfaringer med innovative klynger i næringslivet ikke uten videre kan overføres til offentlig eller offentlig regulert virksomhet. Verdien av et kreativt samspill mellom ulike aktører vil kunne sammenlignes, mens ei klynge med vekt på offentlig virksomhet i større grad også må vektlegge demokratisk medvirkning i de ulike samarbeidsprosessene. Verken musikk, helse, kunnskap, kompetanse eller organisatorisk omstilling kan bestilles helt på same måte som en bestiller et industrielt produkt. Prosessene må være åpne for pluralitet, med debatt om mål og prioriteringer.

Virkemidler for evaluering av klyngas arbeid: POLYFONs arbeid skal dokumenteres og vurderes, bl.a. gjennom årsmeldinger som både rapporterer aktivitet og gir indikasjoner på samfunnseffekten av klynge-samarbeidet. Indikatordata, relatert til klyngas målsettinger, skal samles inn årlig og presenteres og diskuteres i årsmeldingene.

Kommentar: Virkemidlene for utvikling av fag og praksis må evalueres og utvikles fortløpende, etter hvert som behovene hos deltakerne endres og utvikler seg.